

**Agencija za komunikacijska omrežja
in storitve Republike Slovenije**

Stegne 7
1001 Ljubljana

Maribor, 17.11.2015

Zadeva: Odgovor družbe AMIS d.o.o. na Analizo in predlog spremembe dela ukrepa na upoštevnom trgu "Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)"

Zveza: Opravilna številka: 38241-1/2015

Spoštovani,

Dne 19. 10. 2015 je Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju Agencija) na svoji spletni strani objavila Analizo in predlog spremembe dela ukrepa na upoštevnom trgu "Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)" – v nadaljevanju Analiza in pozvala zainteresirano javnost, naj nanjo poda svoje pripombe oziroma morebitne predloge najkasneje do 18. 11. 2015.

S tem dopisom svoje mnenje, pripombe in predloge podaja družba AMIS d.o.o. (v nadaljevanju AMIS), vsekakor zainteresirana javnost kot največji kupec storitev na trgu "Širokopasovni dostop (medoperaterski trg)" - v nadaljevanju M5.

Agencija v analizi navaja, da »Slovenija zaostaja za drugimi državami članicami EU v hitrostih širokopasovnega dostopa.« To dejstvo sicer res velja, obenem pa je dejstvo tudi sledeče »Med uporabniki interneta je 83% takih, ki za hitrejši internetni dostop niso pripravljeni plačati več denarja, medtem ko je več denarja pripravljeno plačati le 17% respondentov.«, kar je predstavila Agencija v raziskavi: MESEČNI IZDATKI GOSPODINJSTEV ZA STORITVE ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJ POROČILO, 2014.

Z Agencijo se strinjamo, da so se od datuma izdaje Odločbe 38244-2/2011/7 z dne 19.4.2011 (v nadaljevanju Odločba) spremenile razmere na trgu elektronskih komunikacij. Po našem mnenju je šlo v veliki meri za anomalije, ki so se pojavile zaradi izigravanja in izkoriščanja lukenj reguliranega operaterja na tem trgu. Nenazadnje na to opozarja celo AVK in je razvidno iz Analize »AVK je v svojem mnenju zapisal, da je uvodoma treba poudariti, da je v skladu z ugotovitvami AVK iz odločbe št. 306-23/2013-151 (še ni pravnomočna), kot eden od možnih razlogov za visoke cene in nizko

povprečno hitrost prenosa navzdol (download), ki jih ugotavlja analiza, v tem, da je podjetje Telekom Slovenije d.d. zlorabljal svoj prevladujoč položaj.«

Zaskrbljujoče je dejstvo, da Agencija na tem trgu ni posegla v okviru izreka 11. točke Odločbe:

11. Družba Telekom Slovenije d.d. mora v okviru izvrševanja obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva v skladu s to odločbo upoštevati prepoved škarij cen, pri čemer se prepoved škarij cen oziroma obveznost zadostne razlike med maloprodajnimi in veleprodajnimi cenami nanaša na posamezno storitev kot tudi na posamezno vrsto paketa, ki se zagotavlja prek širokopasovnega dostopa. Za preverjanje navedene obveznosti mora družba Telekom Slovenije d.d. enkrat letno in sicer najkasneje do 31.05. vsakega tekočega leta Agenciji posredovati podrobne kalkulacije (posebej za vsako storitev in posebej za posamezno vrsto paketov) pripravljene na letni osnovi za obdobje preteklega koledarskega leta, v katerih utemelji ustrezno razliko med maloprodajnimi in veleprodajnimi cenami.

Primerjava samostojnega širokopasovnega paketa s trojčkom (ob enaki hitrosti) pokaže sledeče stanje:

Enojček: Paket TopSolo vsebuje - Internet SiOL hitrosti do 10/2 var Mb/s na klasičnih in 10/2 Mb/s na optičnih povezavah.¹ Cena 29,95€.

Trojček:² Paket TopTrio A vsebuje - Internet SiOL s hitrostjo do 10/2 Mb/s. Cena 35,95€.

- SiOL TV z več kot 115 programi
- Brezplačni najem za prvi BOX S3
- 3 HD programi
- TViN Shramba
- Ogled nazaj do 72 ur, Media center
- TViN, ki vam omogoča spremljanje TV na spletu, tablici ali mobitelu.
- Telefonija SiOL z vključenimi minutami za klice v fiksna omrežja.

Vse alineje navedene pod TopTrio A so dodatne storitve v primerjavi s Paketom TopSolo. To pomeni, da z razliko 4,9 € (brez DDV) regulirani operater ponuja dodatno TV s 115 programi, fiksno telefonijo z vključenimi enotami, TViN Shrambo in drugo. Navedeno skoraj ne potrebuje komentarja. Gre za očitno kršitev obveznosti 11. točke Odločbe! Glede na neukrepanje Agencije sklepamo, da je regulirani operater posredoval podrobne kalkulacije, ki so očitno nakazovale ustrezno razliko med maloprodajnimi in veleprodajnimi cenami. Po drugi strani pa ne poznamo primera, ko bi se regulirani operater sam inkriminiral in priznal kršitve. Torej so potrebni drugi ukrepi in preverjanja. Že povpraševanje pri drugih operaterjih za strošek dodatnih storitev, ki jih regulirani operater ponuja glede na samostojni internetni dostop bi zagotovo pokazali drugačno sliko.

V raziskavi BROADBAND INTERNET ACCESS COST (BIAC) 2015 Prices as of February 2015³ je moč prebrati več zanimivih ugotovitev, ki naslavlajo ravno to temo.

¹ <http://www.telekom.si/zasebni-uporabniki/paketi/vsi-paketi/topsolo>

² <http://www.telekom.si/zasebni-uporabniki/paketi/vsi-paketi/paketi-toptrio/toptrio-a>

In the speed range 30-100 Mbps, premiums are particularly low in Slovenia (even negative for telephony and Triple play premiums). These averaged results are actually strongly affected by the fact that the price of the cheapest Triple play offer of the incumbent Telekom Slovenije is much lower than the Standalone and both Double plays this ISP is offering in the same speed range⁴.

Eden ključnih problemov, ki je posledično pripeljal do »reševanja« s to analizo, je osredotočenje na samostojne internetne priključke. Na ta način (ob spremenjenem dejanskem stanju glede hitrosti in posledično retail minus modela) je prišlo do situacije škarij cen in nizke hitrosti. Problem je v tem, da se na način zapisan v Analizi »rešuje« le reguliranega operaterja, medtem ko bomo alternativni operaterji na slabšem. Agencijo pozivamo, da se osredotoči na model, ki bo onemogočal škarje cen, se v večji meri osredotočal na paketno ponudbo reguliranega operaterja in omogočal preživetje ob normalnem donosu alternativnim operaterjem. Le konkurenca lahko na daljši rok namreč prinese višje hitrosti za nižjo ceno končnim uporabnikom.

Kot ugotavlja Agencija »Dostop preko bitnega toka na bakrenem omrežju tako skozi čas pridobiva na pomenu...«. To dodatno nakazuje pomen Analize, vendar bi generalno morala iti Analiza v smer, ki bi bil ugodnejši za alternativne operaterje, in ne prvotnega operaterja, ki je pod sumom zlorabe prevladujočega položaja in v očitni kršitvi vsaj 11. točke izreka.

Iz Slike 7 Analize je razvidno, da je širokopasovnih priključkov dostopa do interneta po hitrostih prenosa podatkov od 2 Mbit/s do manj kot 10 Mbit/s v Sloveniji še vedno več kot 110.000. Razlogov za relativno nizke hitrosti je več. Od že omenjene pripravljenosti za plačilo večjih hitrosti, preko fizičnih omejitev omrežja, do preprosto zadovoljstva s takšnimi hitrosti idr. V Analizi je ta vidik praktično nezajet.

Na strani 19 Analize Agencija ugotavlja:

Naložena metoda oblikovanja cene širokopasovnega dostopa do interneta v sedanjem konkurenčnem okolju glede na izsledke analize stanja na trgu za družbo Telekom Slovenije d.d. predstavlja pomembno omejitev pri oblikovanju maloprodajne in veleprodajne ponudbe, predvsem v primerjavi z ostalimi ponudniki storitev na spremenjenem maloprodajnem trgu širokopasovnih storitev, kar je razvidno iz predhodnega poglavja tega dokumenta.

Posledično je družba Telekom Slovenije d.d. postavljena v neenakovreden položaj glede na ostale ponudnike storitev širokopasovnega dostopa na njenem omrežju in na konkurenčnih optičnih in kabljskih omrežjih.

Čudi nas navedeno, ob že navedenih dejstvih, ki jih navaja Agencija in zgolj kratko predstavljeno domnevno očitno kršitvijo škarij cen. Reguliranega operaterja se tudi vseskozi primerja s pritiskom operaterja z lastnim optičnim omrežjem in operaterja z lastnim kabljskim operaterjem. Spreglepa pa

³ Študija Evropske komisije, ki jo je izvedel VAN DIJK - <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/fixed-broadband-prices-country-february-2015>

⁴ At Telekom Slovenije, the cheapest Triple play is 31.2EUR cheaper than the cheapest Standalone; 33.1 EUR cheaper than the least expensive Double play with telephony and 53.5 EUR cheaper than the cheapest Double play with TV.

se alternativne operaterje, predvsem AMIS, ki v ogromni večini kot alternativni operater brez lastnega omrežja ponuja svoje storitve ravno preko reguliranih storitev na M5 (in M4).

Regulirani operater nikakor ni postavljen v neenakovreden položaj, temveč celo zlorablja tako ex-ante kot ex-post obveznosti, predvsem na račun družbe AMIS!

V poglavju 5. Analize Agencija ugotavlja, »da je potrebno definirane anomalije nemudoma odpraviti zaradi takojšnjega varstva konkurence in razvoja trga.« S tem se vsekakor strinjamo, ne strinjamo pa se generalno s smerjo v kateri se anomalije rešuje, obenem pa se vseh anomalij Agencija, kot že navedeno, ni lotila.

Zaskrbljujoč je tudi zapis Agencije, ki podkrepi navedeno:

*Predlagana rešitev posledično vpliva tudi na spremembo cen na medoperaterskem trgu, pri čemer pa je uvedba predlagane spremembe s strani agencije **sprejemljiva le v primeru**, da so z analizo ugotovljeni **vplivi** na veleprodajni trg in s tem posledično **na poslovanje alternativnih operaterjev**, ki na tem trgu zakupujejo dostop do omrežja družbe Telekom Slovenije d.d., **dovolj majhni** in je **sprememba ukrepa skladno s tem upravičena** glede na **pozitivne učinke**, ki jih želi agencija s spremembo predmetne obveznosti doseči (poudarjeno AMIS).*

Tako bi lahko sklepali, da se namen spremembe odraža v mnogo ciljih, ki pa bodo v škodo predvsem družbi AMIS, kot največjemu koristniku reguliranih storitev na M5.

Konkretne pripombe na točko 9. Analize: Predlog spremembe obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva:

Bakreno omrežje:

1. Maloprodajna cena minus

V trenutno veljavni odločbi Retail minus za hitrosti od 10240 Kbit/s znaša od 57% do 72% (glede na nivo dostopa). V Analizi je predlog, ki določa hitrosti od 10 Mbit/s do 30 Mbit/s od 36% do 58%. Alternativni operaterji bodo očitno na slabšem. Razlika je absolutno med 14% in 19%. Relativno pa še bistveno več. Primer – predpostavimo, da je cena paketa 20 Mbit/s znašala 100 enot. Z upoštevanim retail minus v Odločbi je tako veleprodajni strošek znašal na regionalnem nivoju znašal 42 enot. Po sedANJI analizi bo znašal 60 enot – kar pomeni 43% dražje!

2. Hitrosti manjše od 10 Mbit/s

V sedanjem predlogu niso zajete hitrosti, ki jih na xDSL omrežju še vedno uporablja več kot 110.000 uporabnikov. Iz Analize ni jasno razvidno, kaj se bo zgodilo s temi hitrostmi. Morebiti je mišljena navezava na Vzorčno ponudbo za širokopasovni dostop z bitnim tokom, z veljavnostjo od dne 24. 9. 2015 (v nadaljevanju BRO). Predlagamo, da se to nedvoumno zapiše. Obenem pa predlagamo, da se v teh primerih določi še naslednji ukrep. Vse hitrosti do 10 Mbit/s se določijo na ravni 2 Mbit/s hitrosti

iz BRO. Tako bi se zasledovalo tudi ključni cilj namena Analize. Spodbuditi reguliranega operaterja k konkurenčnim visokim hitrostim in vlaganja v nadaljnji razvoj omrežij. In tako neposredno dvig hitrosti za končne uporabnike.

3. Namestitev BRAS

V primerjavi z Odločbo sedanja Analiza prinaša obrnjeno logiko glede obračuna BRAS, ki je obenem izrazito na škodo alternativnih operaterjev.

V Odločbi je zapisano:

mora v primeru, da na razumno zahtevo operaterja v primeru dostopa s prenosom na nivoju BRAS omogoči namestitev operaterjevega BRAS-a, od veleprodajne cene mesečnih zakupnin navideznega kanala za širokopasovni dostop naknadno odšteti strošek BRAS, ki je v skladu z modelom »maloprodajna cena minus«, za prenosne hitrosti storitev širokopasovnega dostopa do bakrenega dostopovnega omrežja, naslednji (v € mesečno brez DDV):

	Do 1024Kbit/s	od 1025 Kbit/s do 10239 Kbit/s	Od 10240Kbit/s
B-RAS costs	0,62	0,62	0,62

V Analizi pa je to opredeljeno na način:

družba Telekom Slovenije d.d. lahko v primeru, da na razumno zahtevo operaterja omogoči namestitev BRAS družbe Telekom Slovenije d.d. (oziroma druge ekvivalentne naprave), veleprodajni ceni mesečnih zakupnin navideznega kanala za širokopasovni dostop naknadno prišteje strošek BRAS, ki znaša 0,30 EUR mesečno (brez DDV).

Obrnjena logika je izrazito škodljiva za alternativne operaterje, ki so v preteklosti vlagali v lasten BRAS in tudi za tiste, ki tega niso storili. V kolikor bi logično sklepali, bi moral to »povišico« stroškov nositi višji retail minus, vendar je to glede na nizke stopnje le-tega težko verjeti. Predlagamo, da besedilo glede BRAS ostane enako kot v Odločbi. Podredno predlagamo, da se eksplicitno zapiše, da se sedanji odbitek 0,62 € upošteva kot zmanjševanje cen na BRO 24.9.2015 in dodatek če operater BRAS nima.

4. PSTN/ISDN

V Odločbi je zapisano:

lahko v primeru dostopa z bitnim tokom na priključkih, na katerih ni vključena PSTN ali ISDN storitev (t. i. goli DSL v skladu z 2c. točko izreka te odločbe) operaterjem poleg cene, izračunane na podlagi zgoraj opisane metode maloprodajna cena minus, zaračuna še dodatek v višini 4,70 € mesečno brez DDV

V Analizi pa je to opredeljeno na sledeč način:

mora v primeru dostopa z bitnim tokom na priključkih, na katerih je vključena PSTN ali ISDN storitev, operaterjem poleg cene, izračunane na podlagi zgoraj opisane metode maloprodajna cena minus, naknadno odšteti stroškovno naravnani dostop ob spoštovanju obveznosti enakega obravnavanja, pri čemer je ta strošek največ v višini 4,70 EUR mesečno (brez DDV)

V Odločbi je bil natančno določen pribitek 4,70 € za goli DSL (nekaj nižje v BRO), sedaj pa »največ« 4,7 € odbitka za ISDN/PSTN, kar lahko večjemu reguliranemu operaterju z dolgoletnimi izkušnjami delovanja na robu ali preko njega, da manevrski prostor za izigravanje. Pozivamo Agencijo, da se ta odbitek določi fiksno in brezpogojno.

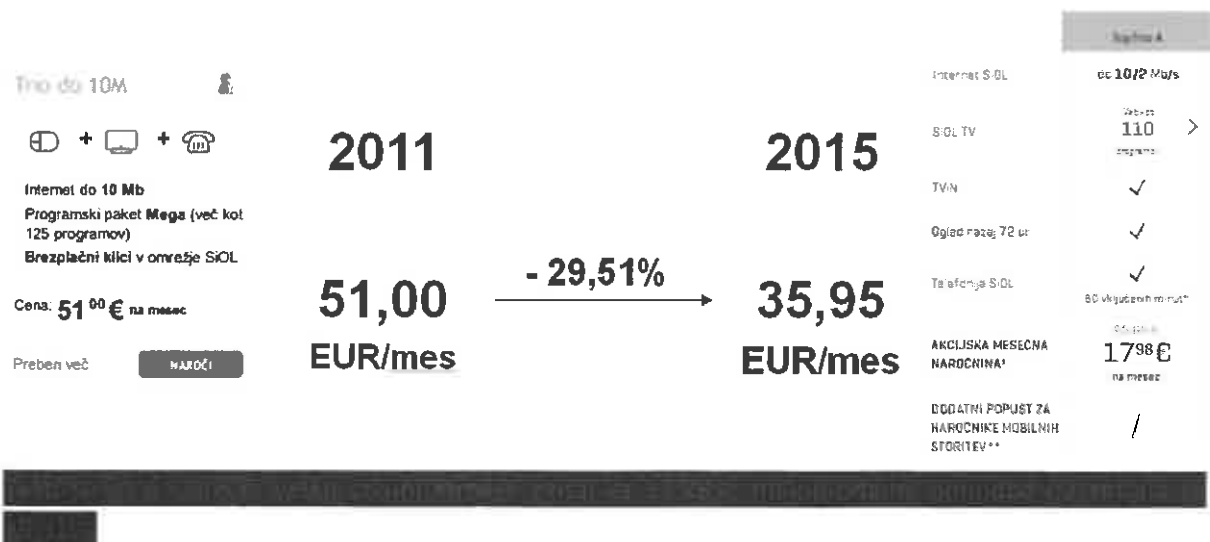
Optično omrežje:

Že sedanja odločba je v celoti onemogočala normalne stopnje dostopa na optičnih priključkih, ki so zelo blizu ali celo pod točko preloma. Novi model retail minus bo ta poslovni model še poslabšal. V okviru navedene Analize ne vidimo drugih možnih rešitev (v kolikor eden od ciljev Analize ni uničiti poslovni model družbe AMIS) kot, da se bistveno povišajo retail minus odstotki oz. se določijo cenovne kapice na optičnih priključkih.

Dejstvo, ki se ga Analiza premalo dotika, je širša slika iz vidika alternativnih operaterjev. Poleg že omenjenih opozoril AVK in škarij cen so pomembna tudi naslednja dejstva, ki pričajo o nezadostnosti regulacije na trgu M5.

Po drugi strani pa so maloprodajne cene reguliranega operaterja leta 2011 in 2015 znašale:

Maloprodajne cene TS

Alternativni operaterji so v slabem položaju. Kljub veliki racionalnosti ob obstoječi regulaciji to nakazujejo tudi finančni rezultati.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Glede na vse navedeno Agencijo pozivamo, da upošteva podane pripombe in se v večji meri posveti tudi alternativnim operaterjem, ki preko M5 dostopajo do velikega odstotka lastnih uporabnikov. V nasprotnem primeru, bodo poslovni modeli le-teh postali nevzdržni.

S spoštovanjem,

Boštjan Košak, direktor

Katja Šajnovič, prokuristka

 Amis Telekom
Ulica Vira Kraigherja 3, 2000

Vročiti: naslovníku po elektronski pošti